

ACTA BOTANICA CROATICA XVI - 1957

GLAUCIUM FLAVUM CRANTZ U ŠIROJ
OKOLICI ZAGREBA

NEVENKA HODAK

(Iz Botaničkog instituta Prirodoslovno-matematičkog fakulteta u Zagrebu)

Koncen ljeta 1954. naišla sam na biljku *Glaucium flavum* Crantz u blizini kolodvora u Sesvetama. Biljka je bila nazočna u velikom mnoštvu, a razvijena u cvijetu i plodu. Ova je svojta inače vrlo česta na Kvarnerskim otocima (Haračić, 1905:194; Morton, 1915:187; Marchesetti, 1930:32; Horvatić, 1934:132, 1939:22), zatim u Istri (Pospichal, 1897:568; Horvatić, 1948:109), dok je Beck (1901:167) navodi za čitavo obalno područje naše zemlje; Hayek (1927—1933, I:353) bilježi je za primorske krajeve većine balkanskih zemalja a Fiori (1923—1929, I:639) od evropskih nalazišta ističe njenu rasprostranjenost u Istri i čitavoj Italiji. Kod nas je poznata ponegdje pod narodnim imenom »kostenjača« (Beck, 1901:164), na otoku Pagu uvriježen je naziv »žuta pukavica« (Horvatić, 1934:132), a isto ime bilježi također Visiani (1842—1852, III:101) dodajući naziv »mak polemorski«, dok Šulek (1879:521) navodi brojna imena, kao na pr. »morski mak«, »rogati makalj«, »polemorski mak«, »morska makovina«, »kostenjača«. Brojna nalazišta biljke kao i neka narodna imena govore o njejoj vezanosti za morsku, odnosno obalnu zonu. Prema tome je njen nalaz u široj okolini Zagreba (Sesvete), dakle prilično daleko od mora, dosta interesantan. Tu je biljka ušla u sastav područne ruderalne vegetacije, koja je razvijena na nasutom, šljunkovitom terenu u neposrednoj blizini željezničkog nasipa. Sastojina ove ruderalne vegetacije imala je (dne 24. IX. 1954.) na površini od 15×5 m ovaj sastav:

<i>Glaucium flavum</i> Cr.	3.2
<i>Erigeron canadensis</i> L.	3.2
<i>Melilotus officinalis</i> (L.) Lam.	2.2
<i>Diplotaxis tenuifolia</i> (L.) DC	2.1
<i>Setaria glauca</i> (L.) R. et Sch.	2.1
<i>Linaria vulgaris</i> Mill.	2.1

<i>Medicago lupulina</i> L.	1.2
<i>Polygonum aviculare</i> L.	1.2
<i>Polygonum persicaria</i> L.	1.2
<i>Reseda lutea</i> L.	1.1
<i>Verbena officinalis</i> L.	1.1
<i>Artemisia absinthium</i> L.	+1
<i>Cichorium intybus</i> L.	+1
<i>Achillea millefolium</i> L.	+1
<i>Chenopodium album</i> L.	+1
<i>Trifolium repens</i> L.	+1
<i>Mentha longifolia</i> (L.) Huds.	+1
<i>Trifolium pratense</i> L.	+1
<i>Amarantus retroflexus</i> L.	+1
<i>Trifolium fragiferum</i> L.	+1
<i>Galega officinalis</i> L.	+1
<i>Plantago major</i> L.	+1
<i>Erodium cicutarium</i> (L.) L'Her.	+1
<i>Digitaria sanguinalis</i> (L.) Scop.	+1
<i>Sonchus glaucescens</i> Jord.	+1
<i>Taraxacum officinalis</i> Web.	+1
<i>Brasica oleracea</i> L.	+1
<i>Anthemis arvensis</i> L.	+1
<i>Equisetum arvense</i> L.	+1
<i>Picris hieracioides</i> L.	+1
<i>Eragrostis minor</i> Host.	+1
<i>Cynodon dactylon</i> (L.) Pers.	+1
<i>Capsella bursa pastoris</i> (L.) Med.	+1
<i>Pulicaria vulgaris</i> Gärtn.	+1
<i>Verbascum pulverulentum</i> Vill.	+1
<i>Bidens tripartitus</i> L.	+1
<i>Senecio vulgaris</i> L.	+1
<i>Anchusa officinalis</i> L.	+1

Kako se iz snimke vidi, biljka se nalazi u sastavu ruderalne, dakle izrazito nitrofilne kontinentalne vegetacije, no vezana je za šljunkovitu podlogu, u ovom slučaju za šljunkoviti nasip. Takovom se pak podlogom ovo stanište kraj Zagreba podudara sa staništima za koja je biljka vezana u primorskim krajevima kod nas i drugdje. U našem Primorju ušla je biljka u posebnu biljnu zajednicu, koju je Horvatić (1934 : 218) u okviru razreda *Ammophiletea* i reda *Ammophiletalia* opisao najprije kao posebnu asocijaciju pod imenom *Euphorbieto-Glaucietum petrosus* sa otoka Paga a zatim kao subasocijaciju *Agropyretum mediterraneum euphorbio-glaucietosum* sa otoka Raba (1939 : 25). Istu je zajednicu pod prvo spomenutim imenom podredio kasnije Tüxen (1950 : 100) nitrofilnom redu *Euphorbietalia peplis* iz razreda *Cakiletea maritimae*, koji obuhvaća halofilne i nitrofilne zajednice obalnih prudova mediterana i nekih drugih evropskih mora. Na šljunkovitu podlogu vezana je biljka i

u južnoj Francuskoj, gdje je prema navodima Braun-Blanquet-a (1951:40) karakteristična za posebnu svezu *Glaucion flavi* iz reda *Mycirarietalia*.

Nalaz biljke u okolici Zagreba može se uporediti na pr. sa nekim nalazima u Italiji, gdje je prema Fiori-u (1923—1929, I:639) ova biljka također poznata ponegdje, na pr. kod Verone, kao adventivni element u kontinentalnim, od mora udaljenim područjima.

SUMMARY

GLAUCIUM FLAVUM CRANTZ IN THE EXTENDED ENVIRONS OF ZAGREB

At the end of the summer of 1954. I found in the vicinity of the station at Sesvete the plant *Glaucium flavum* Crantz. This species is recurrent in the Quarner Isles (Haračić, 1905:194; Morton, 1915:187; Marchesetti, 1930:32; Horvatić, 1934:132, 1939:22), in the Istria (Pospichal, 1897:568; Horvatić, 1948:109) as well as along the entire coastal region of our country (Beck, 1901:167) while Fiori (1923—1929, I:639) among its European habitat stresses its growth in Istria and the coastal zone of Italy. Accordingly, its finding in the environs of Zagreb is very interesting. The plant has been classified among the dunghill, nitrophile vegetation, that flourished on a levelled, gravelled substratum.

With this basis the stand by Zagreb tallies with the stand by which the plant is linked in coastal regions in our country and elsewhere. In our littoral it has entered a special plant community which Horvatić (1934:218) within the class of *Ammophiletea* has described as a particular association of *Euphorbieto-Glaucietum petrosum* of the Island of Pag respectively, as one of the subassociations of the Island of Rab (Horvatić, 1939:25). The same community under its first name was later on subordinated by Tüxen (1950:100) of the nitrophile order of *Euphorbietalia peplis*, which comprises the halophile and nitrophile communities of the gravelled Mediterranean littoral and other European seas. The plant is linked to a gravelled basis even in the south of France, where according to Braun-Blanquet (1951:40) it is characteristic of the order *Mycirarietalia*.

The consecutive finding of this plant in the environs of Zagreb, can be compared with some findings in Italy, where, according to Fiori (1923—1929, I:639) the plant is known somewhere, for instance, near Verone as an adventive element in the continental region.

POPIS LITERATURE

- Beck-Mannagetta, G.*: Die Vegetationsverhältnisse der illyrischen Länder. Leipzig, 1901.
- Braun-Blanquet, J.*: Les groupements végétaux de la France méditerranéenne, Montpellier, 1951.
- Fior, A.*: Nuova Flora analitica d'Italia, Firenze, vol. I., 1923—1925.
- Haračić, A.*: L'isola di Lussin — il suo clima e la sua vegetazione, Lussinpiccolo, 1905.
- Hayek, A.*: Prodromus Florae peninsulae Balcanicae, Bd. 1., Dahlem b. Berlin, 1927.
- Horvatić, S.*: Flora i vegetacija otoka Paga, Zagreb, 1934.
- Horvatić, S.*: Pregled vegetacije otoka Raba, Zagreb, 1939.
- Horvatić, S.*: Istraživanja vegetacije u Istri u god. 1948., Zagreb, 1949.
- Marchesetti, C.-Beguinot, A.*: Flora dell' isola di Cherso; Archivio Botan., vol. VI., 1930.
- Morton, F.*: Pflanzengeographische Monographie der Inselgruppe Arbe...; Engler, Botan. Jahrb., Beiblatt Nr. 116, 1915.
- Pospichal, E.*: Flora des Österreichischen Küstenlandes; Bd. I., 1897.
- Tüxen, R.*: Grundriss einer Systematik der nitrophilen Unkrautgesellschaften in der Eurosibirischen Region Europas, Mitteilungen der Floristisch-soziologischen Arbeitsgemeinschaft, N. F. Heft 2., Solzenau/Weser, 1950.